

Ei PAIKOILLANNE vaan VALMIT, HEP!

Peda-forum 25.8.2010
Lapin Yliopisto, Rovaniemi 25.8.2010

Johtaja Anita Lehikoinen

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Korkeakoululaitoksen haasteet

- laatu, tehokkuus, vaikuttavuus, kansainvälinen kilpailukyky
- yliopistouudistuksen hyödyntäminen
- korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen
- sektoritutkimuksen rakenteiden uudistaminen
- kansainvälistyminen
- korkeakoulujen rahoitus ja ohjaus
  - rahoituspohjan laajentaminen
  - sääntely (esim. koulutusvastuut)
  - ammattikorkeakoulujen ohjaus ja rahoitus
  - kansainvälinen rahoitus
  - yksityinen rahoitus
  - Veikkaus Oy

Nopeuttamisryhmän toimeksianto

Työryhmä ja ohjausryhmä

- Kartoittaa toiselta asteelta korkeakouluopintoihin siirtymisen nykytilanne ja ongelmakohdat ja tehdä esitykset, joilla siirtymistä voidaan nopeuttaa
- Arvioida julkisen talouden kestävyuden ja talouskasvun edellytysten turvaamisen näkökulmat huomioon ottaen yhteiskunnan osaamistarpeet ja nykyisen korkeakoulujärjestelmän kyky tuottaa työmarkkinoille riittävästi osaavaa työvoimaa ja tehdä sitä koskevat ehdotukset
- Arvioida nykyistä korkeakoulutusta koskevaa normi- ja rahoitusohjausta suhteessa opintojen loppuun suorittamisen nopeuttamistavoitetta
- Tehdä esitys toimenpiteiksi, jotka toteuttamalla opintojen keskeyttäminen ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakoulutuksessa vähenee ja siirtyminen korkeakoulutuksesta työelämään aikaistuu vähintään yhdellä vuodella.

Nykytilanne

- Perusopetuksen päättäneitä vuonna 2009 oli n. 65 800 ja aloituspaikkoja toisen asteen yhteishaussa n. 89 700
- Perusopetuksen päättäneistä yhteishaussa haki noin 96 % joista
  - lukiokoulutukseen haki 49 % ja
  - ammatilliseen peruskoulutukseen 51 %
- Perusopetuksen päättäneistä hakijoista valittiin yhteensä 91 %
  - lukiokoulutuksen hakijoista valittiin 95 %
  - ammatillisen koulutuksen hakijoista valittiin 87 %

- Ammatillisen peruskoulutuksen (ops-perusteinen) uusien opiskelijoiden mediaani-ikä on 16 vuotta.
- Ammatillisen peruskoulutuksen (ops-perusteinen) uusien opiskelijoiden pohjakoulutus
  - peruskoulu 76 %
  - ylioppilastutkinto 13 %
  - toisen asteen ammatillinen perustutkinto 9 %
  - opisto- tai ammatillinen korkea-asteen tutkinto 1 %
  - amk- tai yliopistotutkinto 0,4 %
  - ammatti- tai erikoisammattitutkinto 0,4 %
- Ammatillisen peruskoulutuksen (ops-perusteinen) tutkinnon 3-vuoden läpäisyaste 63 %
- Läpäisyaste nousee noin 70 %:iin, kun tarkasteluperiodia jatketaan kuuteen vuoteen.

- **Ylioppilaita n. 33 000/vuosi, uusia opiskelijoita n. 56 000/vuosi**
- **n. 75 % hakee heti korkeakoulutukseen, näistä alle 40 % saa paikan.**
- **Yliopistojen perustutkintojen ja ammattikorkeakoulututkintojen (nuorten koulutus)**
- **Uusien opiskelijoiden mediaani-ikä on 21 vuotta, viidennes aloittajista on yli 26 vuotiaita.**
- **Alemman ja kaksiportaisen tutkinnon uusista yliopisto-opiskelijoista pelkästään**
  - ylioppilastutkinto 83 %:lla
  - pelkkä toisen asteen ammatillinen tutkinto 1 %:lla
  - ammattikorkeakoulututkinto 5 %:lla ja
  - aikaisempi ylempi korkeakoulututkinto 2 %:lla
- **Ammattikorkeakoulututkinnon (nuorten koulutus) uusista opiskelijoista**
  - pelkkä ylioppilastutkinto 65 %:lla
  - pelkkä toisen asteen ammatillinen tutkinto 16 %:lla ja
  - molemmat edellä mainitut tutkinnot 9 %:lla

- Ammattikorkeakoulututkinto (nuorten koulutus) 25-vuotiaana (mediaanikä) ja yliopistojen ylempi korkeakoulututkinto 27–28-vuotiaana (mediaanikä)
- Yliopistojen perustutkintojen 7 vuoden läpäisyaste 49 % ja ammattikorkeakoulututkintojen 5 vuoden läpäisyaste 60 %
- Läpäisyaste nousee noin 70 %:iin tai ylikin, kun tarkasteluperiodia jatketaan, esim. ammattikorkeakoulututkinnoissa 7 vuoden läpäisy on 73 %
- Vähintään 45 opintopistettä lukuvuodessa suorittaa yliopistojen perustutkinto-opiskelijoista 39 % ja ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijoista 54 %
- Suomessa 20–29-vuotiaista on koulutuksessa 43 %, muualla OECD-maissa vain joka neljäs

Korkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen rahoitus

- Yliopistolaitos 1,7 Mrd. /v
- Ammattikorkeakoulut 0.9 Mrd./v
- Ammatillinen koulutus 1.5 Mrd./v

kansantalouden tasolla merkittävä panostus

Suuret haasteet

- vanheneva väestö

huoli osaavan työvoiman riittävydestä ja huoltosuhteesta

- julkisen talouden kestävyys

Johtopäätökset

- tarpeisiin ja tuloksiin nähden ylimitoitettu koulutustarjonta
- 40 vuoden työuraa ei saavuteta
- osaamistavoitteiden näkökulmasta väestön koulutustaso ei nouse riittävästi ja riittävän nopeasti
- korkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen laadun parantamiseen ei riitä voimavaroja
- nuoret eksyvät hajanaiseen koulutusjärjestelmään

Mitä siis tehdään?

Työryhmän keskeiset ehdotukset

Toisen asteen koulutuksen tehostaminen

- Kehitetään yhteishakujärjestelmää ja opiskelijaksi ottamisen perusteita siten, että ne tukevat vahvemmin perusasteen päättäneiden ja ilman ammatillista perustutkintoa olevien sijoittumista koulutukseen.
- Hyödynnetään näyttötutkintojärjestelmää nykyistä enemmän aikuisten koulutuksessa ja käytetään vapautuvat resurssit nuorten koulutukseen.
- Peräkkäisten opintojen vähentämiseksi tuetaan mahdollisuutta suorittaa samanaikaisesti ammatillisia ja lukio-opintoja.

Toiselta asteelta korkeakouluopintoihin siirtyminen

- Varmistetaan, että perus- ja toisen asteen oppilaitoksilla on riittävät voimavarat opinto-ohjaukseen.
- Kukin lukio-opiskelija laatii jatko-opintoihin orientoivan henkilökohtaisen jatko-opintosuunnitelman, joka sisällytetään henkilökohtaiseen suunnitelmaan opintojen etenemisestä (opiskelusuunnitelma). Jokaisella lukion opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ohjausta suunnitelman laatimisessa. Jatko-opintoihin orientoivan henkilökohtaisen jatko-opintosuunnitelman toteutumisesta vastaa lukion opinto-ohjaaja. Toisen asteen ammatillisen peruskoulutuksen päättävillä tulee niin ikään olla suunnitelma sijoittumisesta koulun jälkeen.

- Korkeakoulut ilmoittavat etukäteen, millaisilla ylioppilastutkinnon tai ammatillisen perustutkinnon arvosanoilla ja eri aineista saaduilla pistemäärillä hakija tulee valituksi opiskelijaksi suoraan, ilman pääsykokeisiin osallistumista.
- Hakijat, jotka hakevat suorittamaan ensimmäistä korkeakoulututkintoa valitaan omana ryhmänään.
- Niille, joilla on opiskeluoikeus korkeakoulussa, luodaan joustavia siirtymis- ja hakumahdollisuuksia korkeakoulujen ja korkeakoulujärjestelmän sisällä. Yhden tai useamman korkeakoulututkinnon jo suorittaneet valitaan erillisvalinnoilla.

- Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tutkintoon johtavaan koulutukseen haetaan erillisiä valintoja lukuun ottamatta kaikkien korkeakoulujen yhteisessä valtakunnallisessa yhteishaussa. Sähköiset hakujärjestelmät yhdistetään.
- Yhteishaussa otetaan myös yliopistojen osalta käyttöön hakutoivejärjestelmä, jossa hakija laittaa hakemansa koulutukset mieluisuusjärjestykseen hakuvaiheessa. Hakijan on mahdollista muuttaa antamaansa mieluisuusjärjestystä ennen kuin valintaehdotusten laatiminen alkaa. Useisiin hakukohteisiin hakeminen samanaikaisesti parantaa opintoihin sijoittumista.
- Yhteishaussa tyhjäksi jääneiden paikkojen täyttöprosessia tehostetaan
- Korkeakoulujen valintaprosesseja kehitetään siten, että hakeutuminen tapahtuu nykyistä laajempiin kokonaisuuksiin, ei suoraan oppiaineeseen.

Opintoprosessien tehostaminen ja opiskelukyvyn parantaminen

- Opetusjärjestelyt toteutetaan siten, että opinnot on mahdollista suorittaa lainsäädännön mukaisessa tavoiteajassa.
- Koko lukuvuosi hyödynnetään opintoihin nykyistä paremmin.

Korkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmien kehittäminen

- Ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujen rahoituksen määräytymisessä otetaan entistä paremmin huomioon tutkintojen suorittaminen tavoiteajassa

Budjettiriihi 19.8.2010

- Korkeakoulujen opiskelijavalintajärjestelmä
- Opinto-ohjauksen koulutuksen laajennus

VUODEN 2011 TAE, muutokset 2010 TA:han

Valtionrahoitus yliopistojen toimintaan

• Kertaluonteinen lisäys maksuvalmiuden turvaamiseen (pl. AYO)	50 000 000 €
• Yliopistoindeksi (2,9 %)	45 542 000 €
• Yliopistojen toimintaedellytysten turvaaminen	20 000 000 €
• Aalto-yliopiston toiminnan lisärahoitus	20 100 000 €
• Yliopistojen toiminnan lisärahoitus (pl. AYO)	10 000 000 €
• ALV-kompensaation tarkistus	15 900 000 €
• Kela-maksun kertaluonteisen poiston palautus	7 625 000 €
• Palkkausten tarkistukset	7 571 000 €
• Hammaslääketieteen koulutus Kuopiossa	481 000 €
• Tuottavuustoimenpiteet	- 11 352 000 €
• Kertaluonteiset lisäykset	- 6 000 000 €
• Muut muutokset	- 150 000 €
Yhteensä	159 717 000 €